

İÇİNDEKİLER

ÖZET	5
TEŞEKKÜR.....	7
İÇİNDEKİLER	9
TABLolar LİSTESİ	17
ŞEKİLLER LİSTESİ	19
KISALTMALAR LİSTESİ	21
GİRİŞ	23

BİRİNCİ BÖLÜM

SENDİKA İLE İLGİLİ BİLGİLER

I. SENDİKANIN TANIMI	27
II. SENDİKANIN UNSURLARI	29
A. Ortak Amaç Unsuru.....	29
B. Serbestçe Kurulabilme Unsuru	30
C. Bağımsızlık Unsuru	30
1. Devlete Karşı Bağımsızlık	30
2. Siyasi Partilere Karşı Bağımsızlık.....	31
3. İşçi ve İşveren Kuruluşlarının Karşılıklı Bağımsızlığı	31
D. Cumhuriyetin Temel Nitelikleri ve Demokratik Esaslara Uygunluk Unsuru.....	32
E. Tüzel Kişilik Unsuru.....	34
III. SENDİKANIN TÜRLERİ.....	34
A. İşçi Sendikaları.....	34
1. İşyeri ve Meslek Esasına Göre Sendikalaşma.....	35
2. İşkolu (Endüstri) Esasına Göre Sendikalaşma.....	37
3. Sendika Çokluğu İlkesi	40
B. Kamu Görevlileri Sendikaları.....	41
C. İşveren Sendikaları.....	43
D. Üst Kuruluşlar-Konfederasyon	44
IV. SENDİKANIN KURULUŞ ŞARTLARI	46
A. İşçi Sendikaları Kuruluş Şartları.....	46

1.	Kuruculuk Şartları ve Kurucuların Sayısı.....	46
2.	Kuruluş Usulü.....	48
B.	Kamu Görevlileri Sendikaları Kuruluş Şartları.....	50
1.	Kuruculuk Şartları ve Kurucuların Sayısı.....	50
2.	Kuruluş Usulü.....	51
C.	İşveren Sendikaları Kuruluş Şartları	53
D.	Konfederasyonların Kuruluş Şartları	54
V.	TİPİK İŞ SÖZLEŞMESİ İLE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN SENDİKA ÜYELİĞİ.....	55
A.	Tipik İş Sözleşmesi Kavramı.....	55
B.	Tipik İş Sözleşmeleri İle Çalışan İşçilerin Sendika Üyeliğinin Koşulları, Kazanılması ve Sona Ermesi.....	56
1.	Sendika Üyeliğinin Koşulları.....	56
a.	6356 Sayılı Kanun'a Göre İşçi Olmak.....	56
b.	On Beş Yaşını Doldurmuş Olmak.....	57
c.	Tüzükte Öngörülen Koşullara Sahip Olmak	58
d.	Aynı İşkolunda Çalışır Olmak.....	59
2.	Sendika Üyeliğinin Kazanılması	62
3.	Sendika Üyeliğinin Sona Ermesi.....	64
a.	Üyeliğin Devam Ettiği Haller	64
b.	Üyeliğin Askıda Kaldığı Hal.....	66
c.	Üyeliği Kendiliğinden Sona Erdiren Haller	67
d.	Üyelikten Çekilme	68
e.	Üyelikten Çıkarma.....	70
C.	Tipik İş Sözleşmeleri İle Çalışan İşçilerin Üyeliğinde Fiili Durum.....	73
VI.	KAMU GÖREVLİLERİ SENDİKALARI KAPSAMINA GİREN KAMU GÖREVLİLERİNİN SENDİKA ÜYELİĞİ	99
A.	1982 Anayasası'na Göre Kamu Görevlisi Kavramı	99
B.	657 Sayılı Yasa Kapsamındaki Kamu Görevlileri	102
1.	Memurlar	102
2.	Sözleşmeli Personel	103
C.	4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu Kapsamındaki Kamu Görevlileri	105
D.	Kamu Görevlilerinin Sendika Üyeliği.....	107
1.	Sendika Üyeliğinin Koşulları.....	107
2.	Sendika Üyeliğinin Kazanılması	110
3.	Sendika Üyeliğinin Sona Ermesi.....	111
a.	Üyeliğin Kendiliğinden Sona Ermesi	111

b. Üyelikten Çekilme.....	111
c. Üyelikten Çıkarılma.....	112
E. Kamu Görevlileri Sendikaları Üyeliğinde Fiili Durum	114
VII. İŞVEREN SENDİKASI ÜYELİĞİ	126
VIII. KONFEDERASYON ÜYELİĞİ	128
IX. ULUSLARARASI KURULUŞLARA ÜYELİK.....	130

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ

I. ANAYASA'DA SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ.....	133
A. Sendika Özgürlüğü Kavramı.....	133
B. Sendika Özgürlüğünün Hukuki Niteliği.....	135
C. Anayasalarda Sendika Özgürlüğü	138
1. 1921 Anayasası.....	138
2. 1924 Anayasası.....	139
3. 1961 Anayasası.....	140
D. 1982 Anayasasında Sendika Özgürlüğünün İçeriği	142
1. Bireysel Sendika Özgürlüğü.....	142
a. Genel Olarak.....	142
b. Olumlu Sendika Özgürlüğü.....	144
i. Sendika ve Üst Kuruluşlar Kurma Özgürlüğü	144
ii. Sendikaya Üye Olma Özgürlüğü.....	146
iii. Sendikal Faaliyetlere Katılma Özgürlüğü	148
c. Olumsuz Sendika Özgürlüğü.....	149
i. Sendikaya Üye Olmama Özgürlüğü	149
ii. Sendika Üyeliğinden Çekilme Özgürlüğü.....	151
2. Kollektif Sendika Özgürlüğü	152
E. 1982 Anayasasında Sendika Özgürlüğünün Sınırlandırılması	154
F. Karşılaştırmalı Hukukta Sendika Özgürlüğü.....	156
1. Federal Alman Anayasası.....	156
2. Fransa Anayasası.....	158
3. İtalya Anayasası.....	159
4. Portekiz Anayasası.....	160
5. İspanya Anayasası.....	162
II. ÇALIŞMA MEVZUATINDA SENDİKA ÜYELİK GÜVENCESİ.....	164
A. 6356 Sayılı Kanunda Düzenlenen Güvenceler	164

1. Sendika Özgürlüğünün Güvencesi.....	164
a. İşe Almada Güvence	164
b. İş İlişkisinin Devamı Esnasında Güvence.....	167
c. İşe Son Vermede Güvence	169
i. İşe İade Davası ve Sendikal Tazminat.....	171
ii. İspat Yükü	174
d. Sendikal tazminat.....	177
2. İşçi Kuruluşu Yöneticiliğinin Güvencesi	180
a. Yöneticilik Güvencesinin Kapsamı	180
b. Yöneticinin İş Sözleşmesinin Askıda Sayılması	182
c. Yöneticinin Kendisinin İş Sözleşmesini Feshetmesi.....	184
d. Yöneticilik Görevinin Sona Ermesi ve Hukuki Sonuçları.....	185
i. Kanunda Düzenlenen Sebeplerle Sona Ermesi ve Hukuki Sonuçları.....	185
ii. Kanunda Düzenlenmeyen Sebeplerle Sona Ermesi ve Hukuki Sonuçları.....	190
3. İşyeri Sendika Temsilciliğinin Güvencesi.....	191
a. Temsilcinin İş Sözleşmesinin Feshine Karşı Güvence.....	191
b. Temsilcinin İşyerinin ve İşinin Değiştirilmesine Karşı Güvence	197
B. 4688 Sayılı Kanunda Düzenlenen Güvenceler.....	199
1. Kamu Görevlileri Sendikaları Üyeliğinin Güvencesi.....	199
2. Kamu Görevlileri Sendikaları Yöneticilerinin Güvencesi.....	201

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI HUKUKTA SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ

I. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BELGELERİ	205
A. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	205
B. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi	207
C. Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi	210
II. AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMELERİ	212
A. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	212
B. Avrupa Sosyal Şartı.....	215
III. UÇÖ SÖZLEŞMELERİ.....	219
A. UÇÖ Anayasası ve Philadelphia Bildirgesi.....	219
B. 11 Sayılı Tarım İşçilerinin Dernek Kurma ve Birleşme Haklarına Dair Sözleşme.....	221

C.	87 Sayılı Sendika Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi	222
D.	98 Sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi	225
E.	135 Sayılı İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklara İlişkin Sözleşme.....	228
F.	141 Sayılı Kırsal Kesim Çalışan Örgütleri Sözleşmesi.....	229
G.	151 Sayılı Kamu Hizmetinde Teşkilatlanma Hakkının Korunması ve İstihdam Şartlarının Tespiti Usullerine İlişkin Sözleşme.....	230
H.	158 Sayılı Hizmet İlişkinine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında Sözleşme	233
IV.	AVRUPA BİRLİĞİ BELGELERİ.....	234
A.	Çalışanların Temel Sosyal Hakları Topluluk Şartı	234
B.	Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı.....	236

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ATİPİK ÇALIŞMA İLİŞKİLERİNDE SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ

I.	ATİPİK (ESNEK) İŞ SÖZLEŞMELERİ KAVRAMI	239
II.	ATİPİK (ESNEK) ÇALIŞMANIN ORTAYA ÇIKIŞI	240
III.	ATİPİK (ESNEK) ÇALIŞMA TÜRLERİ.....	241
A.	Fonksiyonel Esneklik.....	241
B.	Sayısal Esneklik.....	242
C.	Ücret Esnekliği	243
D.	Uzaklaştırma Stratejileri	244
E.	Çalışma Süresi Esnekliği	244
F.	Güvenceli Esneklik.....	245
IV.	ATİPİK (ESNEK) SÖZLEŞMELER.....	248
A.	İş Kanununda Düzenlenen Atipik (Esnek) Sözleşmeler.....	248
1.	Belirli Süreli Sözleşmeler	248
a.	Tanım	248
b.	Süreye Bağlanması	248
c.	Objektif Koşullarla Sınırlanması.....	249
d.	Yasadan Kaynaklanan Belirli Süreli İş Sözleşmeleri	251
2.	Kısmi Süreli Sözleşmeler.....	252
a.	Çağrı Üzerine Çalışma	257
3.	Uzaktan Çalışma.....	259
a.	Evde Çalışma.....	261
b.	Tele Çalışma	264

i. Evde Büro.....	265
ii. Uydu Büro.....	265
iii. Komşu Büro.....	266
iv. Gezici Büro.....	266
4. Geçici İş İlişkisi.....	267
a. Meslek Edinilmiş Geçici İş İlişkisi	267
b. Meslek Edinilmemiş Geçici İş İlişkisi.....	273
5. Pazarlamacılık Sözleşmesi.....	276
6. Deneme Süreli Sözleşmeler	279
7. Denkleştirme (Yoğunlaştırılmış İş Haftası).....	282
8. Mevsimlik İş Sözleşmeleri.....	286
9. Alt İşveren Sözleşmeleri	289
10. Takım Sözleşmeleri.....	292
B. İş Kanununda Açıkça Düzenlenmeyen Atipik (Esnek) Sözleşmeler	294
1. İş Hukukunda İş Sözleşmesinin Türünü Belirleme Serbestisi	294
2. Platform Temelli Çalışmalar	295
a. Platform Kavramı ve Sınıflandırılması	295
b. Platform Çalışma Kavramı ve Çeşitleri	298
i. Platform Çalışma Kavramı	298
ii. Platform Çalışma Çeşitleri	299
c. Platform Çalışmanın Tarafları	301
d. Platform Çalışanları ve Örgütlenme Sorunları.....	305
e. Platform Çalışanları İle İlgili Girişimler-Ülke Örnekleri	307
i. İngiltere.....	307
ii. Almanya	311
iii. Fransa	315
iv. İtalya.....	317
v. İspanya	321
3. İş Paylaşımı (Job Sharing).....	325
4. Kayan İş Süresi.....	327
a. Basit Kayan İş Süresi Modeli	329
b. Vasıflı Kayan İş Süresi Modeli.....	329
i. Çekirdek Sürenin Bulunduğu Vasıflı Kayan İş Süreleri.....	330
ii. Çekirdek Sürenin Bulunmadığı Vasıflı Kayan İş Süreleri	330
5. Sıfır Saat Sözleşmeleri	331

6. Portföy Çalışma	337
7. Kupon Temelli Çalışma	340
a. Kupon Temelli Çalışma Kavramı	340
b. Farklı Ülkelerde Uygulama Örnekleri	343
i. Belçika	343
ii. İtalya	345
iii. Fransa	347
iv. Avusturya	349
v. Yunanistan	351
vi. Litvanya	352
V. ATİPİK İŞ SÖZLEŞMELERİ İLE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN SENDİKA ÜYELİĞİNİN KOŞULLARI, KAZANILMASI VE SONA ERMESİ	353
A. Atipik Çalışanların Sendika Üyeliğini Zorlaştıran Etkenler	355
B. Atipik Çalışanlar ve Sendikalar-Ülke Örnekleri	357
1. Almanya	357
2. Hollanda	359
3. İtalya	362
4. Danimarka	363
5. İspanya	364
VI. ATİPİK İŞ SÖZLEŞMELERİ İLE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN ÜYELİĞİNDE FİİLİ DURUM	366
SONUÇ	369
KAYNAKÇA	379